

Nationellt centrum för vindbruk
-behovsanalys och inventering av befintliga aktörer

2007-02-05

rev 2007-02-06

Inledning

Uppdraget

I uppdraget ingick att ta fram en underlagsrapport innehållande en aktörsinventering, en behovsanalys samt sammanfattning och förslag.

För inventeringen skulle en lista med befintliga aktörer tas fram. För varje aktör en beskrivning av:

- Organisation
- Historia: När aktören startade sin verksamhet inom vindkraftsinformation
- Planer: Vad aktören har för planer
- Interaktion med andra aktörer
- Finansiering: Hur verksamheten är finansierad
- Vilka målgrupper aktören riktar sig till

I behovsinventeringen skulle intervjuer med nyckelpersoner genomföras för att ge en beskrivning av vad dessa personer tycker vore en lämplig uppgift och plats för ett vindbrukscentrum.

Uppdragsgivarens förslag på personer som bör intervjuas var:

- Representant för den gemensamma branschorganisationen Svensk Vindkraft
- Minst två vindkraftssamordnare
- Lämplig person på Boverket.
- Lämplig person på Naturvårdsverket.
- Två personer vid tillståndsgivande myndigheter (tex länstyrelse)
- Personer hos två projektörer

Uppdraget genomfördes inom en tidsperiod av 10 arbetsdagar från beställning till leverans.

Innehåll

Innehållsförteckning

Inledning.....	2
Innehåll.....	3
Inventering av befintliga aktörer.....	4
Behovsanlys.....	8
Intervjuresultat	8
Sammanfattningar och slutsatser	14
Centrumets uppgift.....	14
Prioriterade målgrupper.....	15
Organisation och huvudman.....	16
Produkter och tjänster	17
Reflektioner	18

Inventering av befintliga aktörer

Nedan listas de aktörer som bedömts vara relevanta för uppdraget.

CVI – Centrum för Vindkraftsinformation

Stor websida med mycket information, bl a forskningsrapporter, befintliga och planerade anläggningar, lagstiftning, och nyhetsnotiser om vindkraft. Håller även kurser om vindkraft.

- *Huvudman:* Högskolan på Gotland
- *Verksamhetstid:* Man började planlägga 2001, och centrat stod klart 2004.
- *Framtidsplaner:* Man har försökt få extern finansiering men inte lyckats. Målet är dock att informera om vindkraft på ett lättillgängligt sätt. Förutom en internationalisering, bl a genom en engelskspråkig hemsida och mer internationella forskningsresultat etc, vill man även ha en fördjupning inom den svenska sidan. Detta exempelvis genom mer exakt visning av var vindkraften finns, hur mycket vindkraft som är på gång, vilka projekt drivs, etc. Man ska ha möjlighet att få veta det man behöver om vindkraft. Man har även planer på seminarier, och vill få igång lantbrukarna som vindkraftsutbyggare.
- *Samverkan med andra aktörer inom området:* Man har bl a haft samarbeten med länsstyrelsen i Skåne, och hållt utbildningar på beställning av Energimyndigheten. Det har varit tänkt att man skulle samarbeta med Naturvårdsverket, och målet är att “ha med alla som berörs av vindkraften”.
- *Finansiering:* Man har ingen finansiering i dagsläget.
- *Målgrupp:* Såväl myndigheter som företag och allmänhet.

Kontaktade personer: Gunilla Britse och Tore Wizelius.

VindkraftExpo i Bergkvara

Fysisk utställning med utgångspunkt i de havsbaserade verken i Kalmarsund. Upplevelsecentrum med bl a prova-på-vindtunnel. Öppet för allmänheten sommartid, annars bl a guidning för grupper på beställning.

- *Huvudman för verksamheten:* Torsås Kommun
- *Historia/Verksamhetstid:* 2000/2001, då Utgrunden 1 sattes upp, och det fanns en stor nyfikenhet hos allmänheten ville kommunen satsa på att informera.
- *Framtidsplaner:* Tanken är att utveckla, t ex ännu mer aktuella forskningsrapporter, samt att det ännu mer ska fungera som en mötesplats och finnas till hands. Man vill även gärna utveckla upplevelserna, “så det känns spännande att komma dit”.
- *Samverkan med andra aktörer inom området:* Många vindkraftsaktörer har monterytat, t ex Vattenfall, E-on, och Vestas. Man gör även turer till Utgrundens forskningsstation.
- *Finansiering:* Verksamheten finansieras till ca en tredjedel av företagets monterytat, och till

ca två tredjedelar av kommunen.

- *Målgrupp:* Man strävar efter att skapa en mötesplats för alla – forskare, politiker, allmänhet och turister.

Chalmers Tekniska Högskola

Kurs i miljövänliga energikällor, samt en seminariekurs med föreläsningar och projekt, där huvuddelen av båda utgörs av vindkraft. Tio personer som forskar om vindkraft på avdelningen Elteknik, samt anordnar vindkrafttält under Vetenskapsfestivalen.

- *Huvudman för verksamheten:* Chalmers Tekniska Högskola
- *Verksamhetstid:* 1974 kom vindkraft som del av forskning, och ca 1980 som en del av undervisningen.
- *Framtidsplaner:* En kurs i miljövänliga energikällor på avancerad nivå, där vindkraft är en del.
- *Samverkan med andra aktörer inom området:* Samarbete med ett antal universitet i Norden och internationellt avseende forskningen. För utbildningen visst samarbete med Högskolan i Halmstad, som också har vindkraftskurs.
- *Finansiering:* Undervisningspengar till undervisning och vindkrafttält.
- *Målgrupp:* Kurserna: teknologstuderande på master- och kandidatnivå. Vindkrafttält: allmänhet, i synnerhet ungdomar.

Kontaktad person: Ola Carlson, 031-772 16 37

Högskolan i Halmstad

Man har två renodlade vindkraftskurser, varav en nätbaserad, och en som del av utbildningen Energiingenjör – förnybar energi. Det finns även i kurser i förnybar energi, där vindkraft ingår. Man har också en doktorand inom vindkraft, som tittar på störningsupplevelser.

- *Huvudman för verksamheten:* Högskolan i Halmstad
- *Verksamhetstid:* Började hålla kurser i vindkraft -94
- *Framtidsplaner:* Inga planer på vare sig utökning eller minskning på nuvarande verksamhet.
- *Samverkan med andra aktörer inom området:* Ingen direkt
- *Finansiering:* Det mesta är statligt finansierat som högskolekurser. Kursen *Renewable energy sources* betalas dock av EU-medel.
- *Målgrupp:* Nätkursen *Vindkraft* är en grundkurs “och riktar sig till alla möjliga personer”. *Vindkraftteknik* kräver att man är studerande på en ingenjörsutbildning.

Kontaktad person: Göran Sidén, 035-167 119

Kungliga Tekniska Högskolan

Förutom forskning har KTH även en renodlad kurs i vindkraft samt minst en kurs i förnybara energisystem, där vindkraft utgör ca 25 %.

- *Huvudman för verksamheten:* KTH
- *Verksamhetstid:* Förnybar energikursen startade 2001.
- *Framtidsplaner:* Man har planer på att fortsätta som idag, men vindkraftskursens vara eller inte vara påverkas bl a av flyttande kursledning, det växlande intresset för vindkraft, och den låga andelen svenska studenter som väljer kursen i förhållande till internationella.
- *Samverkan med andra aktörer inom området:* I vindkraftskursen kommer föreläsare från bl a Uppsala Universitet, Energimyndigheten m fl och föreläser om sina områden.
- *Finansiering:* Statligt finansierat (undervisningspengar)
- *Målgrupp:* Ingenjörsstuderande.

Kontaktade personer: Thomas Ackermann, 08-790 66 39 och Lennart Söder, 08-790 89 06

Vattenfall/Näsudden

Förutom Vattenfalls vindkraftsspecifika sidor på sin websida, är det även i Vattenfalls regi man har möjlighet att besöka utställningen vid Näsudden. Vattenfall har även bl a monterplats i Bergkvara och två tillfälliga utställningar i Malmö kring projektet Lillgrund

Besöksanläggning: utställning och besöka Näsudden: blivit kunskapscentrum, prototyper, guidad tur, en del av Bergkvara

- *Huvudman för verksamheten:* Vattenfall
- *Verksamhetstid:* Sen 1979-80.
- *Framtidsplaner:* Man har just utvecklat och förnyat utställningen, men man vill att den ska bli ännu mer interaktiv. "Det händer mycket inom vindkraften varje år", och man uppdaterar kontinuerligt.
- *Samverkan med andra aktörer inom området:* Inte kring Näsudden, men man har monterplats i Bergkvara.
- *Finansiering:* Vattenfall
- *Målgrupp:* Allmänheten, men även politiker och media i speciella sammanhang, särskilt under Almedalsveckan.

Kontaktad person: Ingegärd Bills, 08-739 70 77

Boverket – VindGIS

Planeringsverktyget VindGIS drivs idag av Boverket. På gång är Planeringsportalen, där myndigheter kan ladda ner och göra GISdata tillgängliga. Här kommer även Vindtjänsten ingå. Det kommer att bli ett tillämpningsexempel, som ska kunna användas vid t ex tillståndssökning. Tanken är att det på sikt ska kunna användas av både kommuners och länsstyrelseras vindkraftsansvariga – man ska kunna avläsa vindförutsättningar, var det finns bebyggelse, samt riksintressen. "Både var det finns goda förutsättningar och var det finns hinder." Detta skall även projektörer kunna använda sig av, och på längre sikt alla intresserade.

Planeringsportalen utvecklas i år och nästa år, och beräknas vara i drift 2008. Man ser dock en vidareutveckling framför sig, eftersom det kommunala planeringsverktyget kommer behöva mer tid. Det blir en uppgradering av VindGIS för att innefatta bl a vindförutsättningar och aggregat i drift. Exakt hur vindkraftdelen i planeringsportalen kommer att se ut är dock aningen svårt att säga, med tanke på försvarsintressen etc. Frågan diskuteras.

Kontaktad person: Leif Magnusson, EnerGia, 08-54 54 60 10

LRF/Studieförbundet Vuxenskolan

Handledning för Vindkraft på lantbruk, framtagen av CVI och LRF, samt studiecirkel i ämnet i Studieförbundet Vuxenskolas regi.

Studsvikbiblioteket

Omfattande samling av bl a Energimyndighetens och Statens Energiverks rapporter, kunskapsbas för svensk energiforskning. Biblioteket är stängt, men samlingarna skall flyttas från Studsvik till KTH:s bibliotek. De kommer inte helt införlivas i övriga samlingar, utan vara sökbara som "Studsvikssamlingen". Verkar befinna sig i en övergångsperiod.

Information: hänvisning från KTH:s hemsida, 0155-22 10 91

Tekniskt testcenter, samarbete mellan SKF och Falkenberg

Genomfördes inte: tanken var att få in ett antal olika fabrikat för verk, men i slutändan blev det bara en. Man söker just nu tillstånd för att bygga en havsbaserad "standardpark", och planerar en hemsida med information och direktaccess till verken som man kan följa. Drivande företag är Favonius.

Kontaktad person: Jan-Åke Jakobsson, Favonius, 070-640 57 59

Civilförsvarsförbundet

Har utbildningar om energi, men endast en liten del i början handlar om energipolitik i allmänhet, t ex att minska elberoendet. Resten fokuserar på att skapa en hållbar energisituation i hemmet, t ex vid strömavbrott.

Kontaktad person: Jan Alsander, utbildningschef, 08-629 63 69

Behovsanlys

I frågesammanställningen framgår respektive intervjuads svar i korthet. I den efterföljande sammanfattningen i löptext ingår en del bakomliggande förklaringar och resonemang som framkom av följdfrågor och diskussion.

Intervjuresultat

Intervjuade personer

- Svensk Vindkraft – Michael Henriksson (SVIF)
- Länsstyrelse – Ingegärd Widerström (Kalmar)
- Vindkraftbranschen – Staffan Niklasson (Vindkompaniet)
- Vindkraftssamordnare – Agne Hansson
- Boverket – Robert Johannesson
- Vindkraftbranschen – Pontus Löfstrand (WPD)
- Vindkraftssamordnare – Lennart Värmby
- Naturvårdsverket – Alexandra Norén

Vilken anser du vara den viktigaste uppgiften för ett nationellt centrum för vindbruk?

- *Sprida information som är kvalitetssäkrad. Vad är sant och inte? Validera den forskning som finns och avgöra vad som är relevant för Sverige.*
- -
- *Vara en samlad knutpunkt för de senaste rönen inom vindkraftsfrågor. Sortera, kvalitetssäkra och hålla styr på befintlig kunskap.*
- *Bedriva kunskapsuppbyggnad, information och forskning*
- *Tillhandahålla information*
- *Vara kunskapsspridare*
- *Kunskap, utveckling och främjande av vindkraft.*
Vara motsvarande banverket eller vägverket. Driva på och se till att vindkraftens frågor lyftes.
- *Sprida förståelse och inställning till varför vi bygger vindkraft i Sverige.*

-Vilka typer av information är mest angelägen att förmedla på kort sikt?

- *Kunskap om vindkraftens **miljöeffekter**. Miljöeffekter är det område det uteslutande tvistas mest om i den offentliga debatten och där branschen har svårt att visa trovärdighet. Ett viktigt syfte är att motverka att samma frågor ställs om och om igen, till förmån för att kunna fokusera på de kompletterande undersökningar som verkligen behövs. Nätfrågor, teknik och ekonomifrågor är lättare för branschen att hantera själva.*
- *Sprida information om vindkraftens reella utbyggnad, vad finns och vad är på gång. Driftstatistik samlad. Utredningar på gång. Konferenser, seminarier och liknande. Aktuellt inom teknikutveckling, forskning och Vindval.*
- *Sprida uppdaterad information om miljökonsekvenser. Kvalitetssäkrad med en vetenskaplig stämpel. Remissmyndigheter ska inte ifrågasätta den information som kommer från centrumet.*
- *Kunskap om vindenergiesurser och teknik. Hur tillståndsprocessen går till. Vilken roll vindkraft har i andra länder (Tyskland) och potentiell för Sverige. Information som ger vindkraften tyngd och bidrar till att den tas på allvar.*
- *Gällande regler, skrifter, aktörer på området, vad som är på gång. Vad krävs från idé till färdigt vindkraftverk? Planering och prövning, marknadsförutsättningar. Hur ser vindkraftverk ut? Hur fungerar de?*
- *Typ CVI:s information, Hur fungerar det? Ekonomi. Vem gör vad inom svensk vindkraft.*
- *Teknik och kringproblem. Nät och elkvalitet. Om du vill bygga vindkraft, -vad är det som krävs?*
- *Hur bygger man vindkraft?*

-Vilka målgrupper bör prioriteras?

- *De som är inblandade i beslutsprocesser samt allmänheten*
- *Myndigheter och större exploateringsföretag. Forskare, studenter.*
- *Projektörer, verksamhetsutövare och beslutsfattare.*
- *Projektörer, fastighetsägare, investerare, kommuner sakägare.*
- *Verksamhetsutövare. Projektörer, kraftbolag, finansiärer, allmänhet, gymnasieungdomar. Tjänstemän på kommun och länsstyrelse.*
- *Allmänhet, politiker, journalister.*
- *Sakägare, berörda, intressenter, beslutsfattare, handläggare, markägare. Investerare inte prioriterade, -de står på kö redan..*
- *Kommuner (pga av nya provningsreglerna). Mindre entrepröner behöver stöd (ringer mycket till verket idag)*

I vilken form bör sådan information göras tillgänglig?

- *På webben*
- *På webben och med nyhetsbrev. Nyhetsbrevens sammanfattar vad som finns nytt och dess funktion är bland annat att locka till besök på webben.*
- *På webben.*
- *Som en lättfattad handledning till de som visar intresse av att bygga vindkraft. Ett E-postbaserat nätverk med aktuell information om vad som är på gång och vilka utbildningar som finns att tillgå. Som kampanjer.*
- *På nätet. MKB-centrum vid SLU och centrum för biologisk mångfald kan vara goda inspirationskällor.*
- *På nätet som en vindkraftportal. Faktablad är bra. Kan utvecklas med fördjupningar.*
- *Webbida och riktade insatser (utbildningar) till valda målgrupper. Tex LRF.*
- *Pressmeddelanden, webbsidor. Tryckt infomaterial till kommuner.*

Vilka instanser vänder sig olika intressenter till idag när de söker information om vindkraft? -Ser du några för- och nackdelar med dem?

- *Universitet och utländska databaser.*
- *Myndigheternas webplatser. Projektörers hemsidor. .*
- *Googlar på webben och letar efter bästa förmåga i egna källor. Samlar hemma på kammaren.*
- *Vindkraftsamordnare tar emot många elementära frågor. Kommuner och länsstyrelser.*
- *Myndigheter och branschorgan, länsstyrelser och centrala verk.*

- *Energimyndigheten, Svensk vindkraft, CVI, Naturvårdsverket, regeringskansliet.*
- *Energimyndigheten, Svensk energi, svensk vindkraft, CVI (redan insatta), Länsstyrelser och kommuner, vindkraftsamordnarna.*
- *Bransch och myndigheter*

Vilka instanser vänder sig olika intressenter till idag när de söker utbildning om vindkraft? -Ser du några för- och nackdelar med dem?

- *Högskolor.*
- *HGO och Halmstad. Viktigt att lokala högskolor kan nischas inom områden som tex vindkraft. Viktigt att centrumet inte slår undan benen för sådana.*
- *-*
- *.*
- *.Modellen för framtiden är skräddarsydda utbildningar anpassade för en målgrupp. Kanske på kommun-nivå i vissa fall.*
- *Utbildning är inte kritiskt. En veckas intensivkurs vore bra om det fanns.*
- *.*
- *.*

Vilken typ av organisation anser du vara lämplig att bedriva ett nationellt centrum för vindbruk?

- *En liten organisation som samlande kraft. Ska tillhandahålla info som är granskad av både bransch och relevant myndighet, men inte drivas av branschen ensam då den inte är trovärdig. Ansvarig för driften kan vara bransch och myndigheter tillsammans. Ambitionen ska vara att hitta en samsyn runt frågorna. Möjligen kan man komma överens om en gemensam kvalitetsgranskare.*
- *En liten byråkratisk organisation som förmedlar information gratis. Den ska delvis täppa till den lucka som finns pga av att det inte finns en vindkraftmyndighet.*
- *Högskola är lämplig. Central myndighet kan vara lika lämpad. Viktigt att avsändaren är trovärdig. Delft university är ett bra exempel.*
- *Organisationen ska vara fristående och skild från STEM. Ingen ny myndighet men gärna knutet till en högskola.*
- *Något i gränslandet mellan bransch och myndighet. Myndigheter är sakliga och neutrala men ibland okunniga. Branschen fungerar i vissa fall på motsatt vis.*

Finns två alternativ.

A, ett institut med tilläggsfunktionen konsultbyrå/institut. Möjligt att bygga upp egen finansiering

B, Koppling till högskola (ej central myndighet) vilket skulle ge fördelar avseende långsiktig förvaltning

- *En virtuell organisation med liten kärna. En samordnare som beställer uppdrag. Rätt person är mycket viktigt.*
- *Two alternativ:*
 - *a, myndighet (neutral och objektiv)*
 - *b, stiftelse eller bolag med blandad styrning (bransch och stat) skulle ge mer action men ställer krav på att garantera trovärdigheten.*
- *Någon som är oberoende och sakkunnig. Kan vara STEM eller en akademisk myndighet. Kan även vara CVI om det blir med rätt personal. Branschen är inte trovärdiga.*

Vilken roll ser du att de befintliga aktörerna på området skulle kunna ta?

- *De olika bransch- och myndigheterna kunde ingå i en styrgrupp för centrumet. Gruppens uppgift skulle vara att utse faktagranskare, och besluta om vilken information som ska läggas ut och vilka uppdrag som ska beställas. Där så är lämpligt ska uppgifter läggas ut på externa sakkunniga.*
- *lokala centra har en roll som länk. Bra om man kan knyta ihop lokala initiativ till ett nationellt centrum för att uppnå lokal förankring och öka trovärdigheten. Energimyndigheten kunde ta på sig rollen men de har i dagsläget så många frågor på sitt bord, och vindkraften kräver en egen samlande kraft. En fördel är dock att det blir smidigare att etablera centrumet i en befintlig organisation jämfört med att starta upp något helt nytt.*
- *CVI:s initiativ var lovvärt.*
- *-*
- *Agera styrelseledamöter i vcentrumets ledning samt vara uppgiftslämnare. Viktigt för trovärdigheten att branschen inte har någon utslagsröst.*
- *CVI kan bli leverantör. Viktigt med en oberoende avsändare.*
- *Svensk Energi eller svensk vindkraft kunde ta huvudansvaret*
- *Tillhandahålla sakinformation. Kalmar nr 1 som huvudman. Har bred FoU-förankring. Gotland nr 2.*

Vad är den största risken vid etableringen, -vad får centrumet inte bli?

- *En rådgivningsbyrå med personal som gör egna analyser och tolkningar. Frågor ska istället bollas till relevant instans, och den information som ges ut ska vara färdigtolkad.*
- *En stor byråkratisk apparat som säljer information dyrt.*
- *Att centrumet inte vinner trovärdighet. Att icke trovärdiga individer får inflytande över det eller att det finansieras av branschen och ses som ett partsintresse.*

- *En myndighet*
- *En dagsslända, -kortsiktig satsning. Det får inte hamna en onyanserad förespråkare (eller belackare) i ledande befattning.*
- *En arbetsmarknadsåtgärd (flera kommuner verkar tro att etablering av centrumet i den egna kommunen ska leda till arbetstillfällen).*
Propaganda- och kravställarmaskin. Gagnar inte branschen.
- *En myndighet i ordets sämsta bemärkelse. Får inte heller underskatta det folkliga perspektivet.*
- *Att det blir propaganda, krångligt eller icke trovärdigt.*

Vad har du för övriga spontana tankar och idéer kring ett nationellt centrum för vindbruk?

- *Geografisk plats spelar ingen roll. Ett universitet är en bra plattform. Vem gör vad inom vindkraftsevrige är viktigt att förmedla. -Etablerat nätverk att hänvisa frågor inom. Behovet av utbildningar förändras kontinuerligt. Centrumet kan köpa in utbildningar efter identifierade behov. På sikt kan centrumet erbjuda ett debatt/diskussionsforum.*
- *Ett fristående "Vindens hus" med filialer runt om i landet. Innehållande exempel och utställningar öppna för allmänheten. Är det viktigt att nå ut till hela landet bör man bygga upp det på lokala aktiviteter. Infocentrum i Nysted är en bra inspirationskälla.*
- *Rätt personer bakom är viktigt. Det ska vara allmänt finansierat. Inte vara en serviceinstans för branschen, -snarare för myndigheter som vill verifiera data. Centrumet har möjligheter att bidra till kommande bättre lokaliseringar och undanröja risker.*
- *Utbildning och mötesplatser är viktigt.*
- *Det är angeläget. Har stora möjligheter. En viktig fråga är ifall centrumet ska ha en opinionsbildande uppgift eller inte.*
- *Jättebra om det blir nåt. Stora förhoppningar.*
- *Måste kunna kombinera teknik och FoU med människor, attityder och värderingar. Centrumet kan även få funktionen att stödja bildandet av olika typer av bolag för ägande och drift av vindkraftverk.*
- *Centrumet behövs för att underlätta för andra centrala myndigheter.*
Samla och uppdatera kunskap.
Svara för utbildning och information
- *Centrumet kan verka för att hjälpa industrin skapa fler leverantörer i Sverige.*

Sammanfattningar och slutsatser

Centrumets uppgift

Merparten av de tillfrågade framhåller tillhandahållande av kvalitetssäkrad information som kunskapscentrums huvudsyfte. Flera nämner ”avliva myter” som en underliggande uppgift. Även behovet av basinformation lyfts fram vilket i stor utsträckning skulle avlasta de intervjuade avseende elementära frågor.

Vid intervjuerna har framkommit att olika instanser ställer olika krav på ett potentiellt vindkraftscentrum. T ex vill branschen ha hjälp med att hitta trovärdigt material inför remisshantering av ansökningshandlingar, samt kommunikation med allmänheten kring miljöeffekter. Myndigheterna i sin tur önskar ökad kunskapsspridning avseende tillståndshantering och underlag för planering.

Anledningen är att branschen anser sig ha svårt att nå fram med fakta på miljöeffektsområdet, då de inte ses som trovärdiga avsändare av informationen. Å andra sidan har de lättare att själva hantera teknikfrågor, tillståndsfrågor och ekonomi, då dessa vanligen inbegriper ett mycket mindre mått av tolkning och värdering. Myndigheterna å sin sida framhåller dels behovet av stöd till kommunerna, särskilt i samband med de nya tillståndsgränserna som medför högre kompetenskrav, samt dels behovet av hjälp med att ta fram uppdaterad kunskap avseende exempelvis utbyggnadsläget och vad som är aktuellt på forsknings- och teknikutvecklingsfronten.

Två särskilda önskemål är också att centrumet ska fungera som stöd för industri som vill in på vindkraftmarknaden, samt bistå vid uppstarten av organisationer för kollektivt ägande av vindkraftanläggningar.

Slutsats

Det övergripande syftet ska vara att skapa förståelse för vindkraftens möjligheter.

Kvalitetssäkring är ett nyckelord.

Centrumets huvuduppgifter kan indelas i fem kategorier:

- Förenkla informationssökning för de som har vindkraft-anknutna frågor
- Kvalitetssäkra kunskaper om vindkraftens miljöeffekter
- Agera samordnare och frågelyftare för vindkraftfrågor på nationell nivå (liknande skogsstyrelsen)
- Vara nätverksnav - kunna hänvisa detaljfrågor till sakkunniga
- Aktiv kunskapsspridning – tillse att utvalda målgruppers behov av utbildning inom området tillgodoses

Prioriterade målgrupper

Det råder ingen enhetlig uppfattning bland de intervjuade om vem centrumet ska rikta sig till. Att beslutsfattare är en prioriterad målgrupp är de flesta dock överens om. Projektörsföretag är också identifierade av alla tillfrågade men huruvida det är de små eller stora projektörerna som ska stödjas råder det delade meningar om beroende av vem man talar med, likaså huruvida allmänheten är en prioriterad målgrupp eller inte.

Vid försök att specificera "allmänheten" utkristalliserar sig grupper som sakägare och personer berörda av vindkraftetableringar samt studenter och skolungdomar som håller på med projektarbeten.

Slutsats

Målgrupper kan prioriteras enligt följande:

1. Beslutsfattare och handläggare på kommuner, länsstyrelser och miljödomstolar (i inledningsskedet bör särskild fokus ges kommuner med anledning av de nya prövningsreglerna)
2. Tänkbara nya intressenter av att bygga vindkraftverk (lantbrukare och markägare)
3. Centrala myndigheter (samordning av gemensamma frågor)
4. Media
5. Studenter (som arbetar med skolarbeten)
6. Allmänheten (fokus på personer berörda av vindkraftetableringar)

Organisation och huvudman

Även när det gäller var centrumet skall placeras varierar förslagen. Någon ser gärna en egen myndighet eller en sektion inom befintlig myndighet. Fördelar skulle vara att det är effektivt att starta i en befintlig institution, samt att det borgar för neutralitet. Det som skulle tala emot är riskerna för att organisationen skulle bli fyrkantigt, byråkratisk och kortlivad.

Andra förslag innefattar att verksamheten skall drivas som ett institut eller en stiftelse. För detta talar möjligheten att bygga upp verksamheten från grunden och inkluderar möjligheten att kombinera de kostnadsfria tjänsterna med externa uppdrag inom kompetensområdet. Därmed skulle en del av den långsiktiga finansieringen kunna breddas.

Slutligen förespråkar en del att förlägga centralt som en filial till en högskola. Fördelar med detta skulle bli att vara närheten till den vetenskapliga världen, vilket kan bidra till att öka trovärdigheten. Ingen av de intervjuade har motsatt sig etablering på en högskola.

Ingen av de intervjuade uttryckte någon starkare åsikt om geografisk lokalisering. Anledningen är att dess kommunikation företrädesvis bedöms komma att ske via internet.

Alla intervjuade är överens om den stora vikten av att avsändaren blir trovärdig. Med ett undantag råder även konsensus om att det ska röra sig om en personellt liten kärnorganisation men som har ett stort nätverk av sakkunniga inom vilket den kan lägga ut uppdrag. Motförslaget tar upp en centralorganisation med ett antal lokala underavdelningar, vilket skulle kräva en större personellorganisation. Motivet för denna struktur skulle vara att det är viktigt med lokal förankring och att ortsbefolkning kan få ett mer personligt bemötande och svar på sina frågor.

En viktig fråga som framkommit är huruvida centralt skall ha en opinionsbildande uppgift eller en rent objektiv funktion. Exempelvis framkom önskemål om en instans liknande Skogsstyrelsen, med uppgift att tillvarata näringsintressen. De som uttryckt önskemål om motsatsen ser en risk för trovärdigheten ifall näringslivet skulle få en alltför framträdande roll i styrelsen. Enligt en av de intervjuade rör det sig dock snarare om att sprida förståelse än att bedriva lobbyverksamhet.

Ett flertal framhåller vikten av centrumet bemannas med rätt personal, även detta med hänvisning till trovärdigheten.

Slutsats

Huvudman för centrumet bör vara en fristående organisation (stiftelse, institut eller bolag) med ett fåtal anställda placerade inom en befintlig verksamhet. Som styrande organ bör tillsättas en styrelse bestående av representanter från relevanta myndigheter och vindkraftbranschen. Viktigt är dock att bransch-representantens inflytande över det material som produceras regleras tydligt för att garantera trovärdigheten.

Geografisk lokalisering är av underordnad betydelse men anknytning till en central myndighet eller en högskola är att föredra.

Centrumets uppgift bör vara opinionsbildande såtillvida att det ska verka för ökad förståelse för vindkraftens möjligheter och driva frågor som är till gagn för en effektiv och välplanerad vindkraftutbyggnad. Dock är det viktigt att inriktningen på verksamheten styrs av nationella och samhällsekonomiska intressen snarare än företagsekonomiska.

Produkter och tjänster

Att webben är den naturliga informationskanalen för centralt är de intervjuade överens om, liksom att produkterna i största möjliga utsträckning skall finnas till hands elektroniskt och vara gratis och tillgängliga för alla.

Som exempel på produkter man vill kunna ladda ned nämns information om hur man går till väga om man vill bygga vindkraft, faktablad med olika teman, aktuella regler och föreskrifter samt forskningsrapporter, utredningsrapporter och artiklar med aktuell vindkraftrelaterad information. Man önskar även information om utbyggnadsläget avseende såväl befintlig som planerad utbyggnad och driftstatistik. Som komplement önskas en funktion för nyhetsbevakning där aktuell information uppdateras och sprids via ett nyhetsbrev.

Flera tar upp dynamiska mötesplatser, t ex konferenser och seminarier, som viktiga verktyg för kunskapsspridning och föreslår att centrumet ska vara initiativtagare till sådana.

Ett par uttrycker önskemål om skräddarsydda kurser för strategiska målgrupper. Innehåll, omfattning och målgrupp ska kunna varieras brett och anpassas efter samhällets behov.

Slutsats

Lämpliga produkter för centrumet att producera är

- Handböcker och checklistor till markägare som visar intresse av att etablera vindkraft
- Faktablad (för basinformation)
- Länkar till FoU-Rapporter och aktuella regler och föreskrifter
- Länkar till annan relevant information såsom MKB:er och utredningar
- Skräddarsydda och målgruppsanpassade kurser
- Seminarier o konferenser som kompletterar befintliga mötesplatser
- Nyhetsbrev

Reflektioner

Utifrån de behov som belysts ovan framgår att en hel del i nuläget saknas. Det som sammanfattningsvis existerar i nuläget är webbaserad information, främst basinformation om vindkraft i allmänhet och forskningsrapporter. Även fysiska utställningar finns på ett par håll i landet.

Utbildningsmässigt får man främst vända sig till CVI och högskolorna, dock riktar sig merparten av kurserna till ingenjörsstuderande. Endast CVI och Högskolan i Halmstad av de undersökta institutionerna tillhandahåller kurser även för allmänheten.

Satt i förhållande till de behov som lyfts fram saknas en hel del. För den som vill ge sig in i branschen, antingen från industrin eller som privat näringsidkare (t ex lantbrukare) är det fortfarande mycket ont om lättillgänglig information.

Det är inte heller helt lätt att avgöra vilken av den i nuläget tillgängliga informationen som uppfattas som kvalitetssäkrad, och av vem. Allmänhet, kommuner och vindkraftsmotståndare kan förväntas ha olika uppfattning om vilken informationsleverantör som uppfattas som trovärdig.

När de intervjuade personerna i behovsanalysen tillfrågades om vart intressenter i nuläget vänder sig för information och utbildning nämns bl a myndigheter, projektörer och universitet, både fysiskt och via hemsidor. Men något som endast en av de tillfrågade tar upp är "browsande" på internet, alltså att man planlöst söker information på webben. Inte minst skolungdomar, högskolestudenter och åtminstone den yngre delen av den intresserade allmänheten kan förväntas använda denna metod. Här uppstår två potentiella och motstående problem, som kan vara värda att ta i beaktning vid skapandet av en websida. Det ena är att man tar för givet att den information man hittar är korrekt, och alltså inte bryr sig om att leta efter mer, och möjligtvis mer sanningsenlig information. Det andra är motsatsen, något som dagens cyniska internetgeneration kan visa prov på: nämligen en automatisk misstro mot information som hittas på webben, särskilt ifall avsändaren inte ses som tydlig eller opartisk.

Flera av de nuvarande webbsidorna har en alltför vag avsändare, eller avfärdas lätt som partiska. Återigen bör alltså understrykas det som flertalet av behovsintervjuerna framhållit, nämligen vikten av en tydlig, trovärdig avsändare, och av kvalitetssäkrad information, även den med en tydlig och trovärdig avsändare.